

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTEM

REGIONÁLNE ROZDIELY V BOHATSTVE DOMÁCNOSTÍ NA SLOVENSKU

*Výsledky z prvej vlny Zisťovania finančnej
situácie a spotreby domácností*

TERESA MESSNER
TIBOR ZAVADIL

PRÍLEŽITOSTNÁ
ŠTÚDIA

1/2014

© Národná banka Slovenska
Imricha Karvaša 1
813 25 Bratislava

www.nbs.sk
research@nbs.sk

November 2014

ISSN 1337-5830

Práca neprešla jazykovou úpravou.

Prezentované názory a výsledky v tejto štúdii sú názormi autorov a nevyjadrujú oficiálne stanovisko Národnej banky Slovenska.

Všetky práva vyhradené.

Krátke časti textu, nie viac ako dva odseky, môžu byť citované bez predchádzajúceho súhlasu autorov, pokiaľ bude úplne uvedený zdroj.

REGIONÁLNE ROZDIELY V BOHATSTVE DOMÁCNOSTÍ NA SLOVENSKU¹

*Výsledky z prvej vlny Zisťovania finančnej situácie
a spotreby domácností*

Teresa Messner a Tibor Zavadil²

ABSTRAKT

Táto štúdia sumarizuje kľúčové výsledky z prvej vlny Zisťovania finančnej situácie a spotreby domácností na Slovensku. Analýza je prevedená na regionálnej úrovni a poskytuje výsledky o aktívach, pasívach, čistom bohatstve, príjme a spotrebe slovenských domácností.

Klasifikácia JEL: D12, D14, D31, R20

Kľúčové slová: Zisťovania finančnej situácie a spotreby domácností (Household Finance and Consumption Survey), regionálna analýza, aktíva, pasíva, bohatstvo, príjem, spotreba

Voľne prístupné na www.nbs.sk/sk/publikacie/vyskumne-studie.

¹ Radi by sme poďakovali Pavlovi Gertlerovi, Martinovi Šustrovi a účastníkom seminára odboru výskumu Národnej banky Slovenska za užitočné pripomienky.

² Zodpovedajúci autor: tibor.zavadil@nbs.sk, Odbor výskumu, Národná banka Slovenska

NETECHNICKÉ ZHRNUTIE

Predložená správa opisuje finančnú situáciu domácností v jednotlivých krajoch Slovenska, využívajúc údaje z prvej vlny Zisťovania finančnej situácie a spotreby domácností, ktorá prebehla na Slovensku koncom roka 2010.³ Správa popisuje rôzne komponenty finančnej bilancie domácností, konkrétne aktív, pasív, čistého bohatstva, príjmu a spotreby.

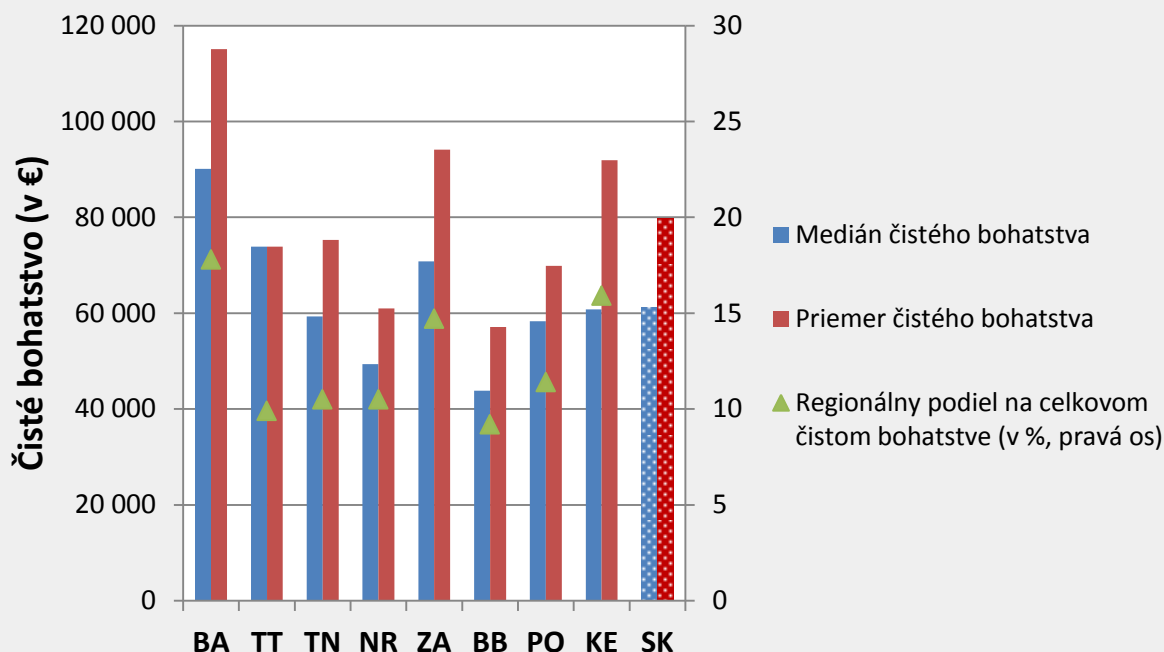
Na strane (hrubých) aktív domácností pozorujeme, že takmer každá slovenská domácnosť vlastní nejaké aktívum, či už reálne alebo finančné. Najväčšiu časť reálnych aktív tvorí hlavné bývanie, ktoré vlastní až 90% domácností. Tento podiel je rovnomerne rozdelený medzi jednotlivými krajoch na Slovensku. Podstatnú časť finančných aktív domácností tvoria vklady na bankových účtoch, ktoré taktiež vlastní vo všetkých krajoch okolo 90% domácností. Najviac aktív (18% z celkového objemu aktív domácností) je koncentrovaných v Bratislavskom kraji, zatiaľ čo najmenej aktív (9%) je v Banskobystrickom kraji.

Čo sa týka strany pasív, iba necelých 10% domácností na Slovensku má úver na bývanie, ktorý však tvorí podstatnú časť celkového dlhu domácností (vyše 80%). Tento typ úveru využívajú domácnosti väčšinou na kúpu svojho hlavného bývania. Najvyšší podiel domácností s úverom na bývanie (13%) pozorujeme v Bratislavskom kraji a najnižší (7%) v Prešovskom kraji. Nehypotekárny úver (t.j. ľubovoľný úver, ktorý nie je založený nehnuteľnosťou) má 20% slovenských domácností, najčastejšie vo forme spotrebného úveru (13% domácností). Celkovo je zadĺžených zhruba 27% slovenských domácností s najvyšším podielom (39%) v Žilinskom kraji a najnižším (9%) v Trnavskom kraji. Najväčšia časť úverov (21% z celkového objemu úverov domácností) sa nachádza v Bratislavskom kraji a najmenšia časť (7%) v Prešovskom kraji. I keď domácnosti v Bratislavskom kraji vlastní najväčšiu časť celkových aktív domácností na Slovensku, tieto aktíva sú často financované dlhom. Na druhej strane pozorujeme, že domácnosti v menej rozvinutých regiónoch vlastní síce menej aktív, avšak sú aj menej zadĺžené.

Keď odpočítame celkové pasíva domácností od jej celkových (hrubých) aktív, dostaneme čisté bohatstvo. Mediánové a priemerné hodnoty čistého bohatstva domácností v jednotlivých krajoch Slovenska zobrazuje priložený graf. Celková mediánová (resp. priemerná) hodnota čistého bohatstva slovenských domácností je na úrovni 61 000 € (resp. 80 000 €). Najbohatšie domácnosti sa nachádzajú v Bratislavskom kraji (medián čistého bohatstva je 90 000 € a priemer 115 000 €), v ktorom je koncentrovaných až 18% celkového čistého bohatstva domácností na Slovensku. Najmenej bohaté domácnosti sú v Banskobystrickom kraji (medián 44 000 € a priemer 57 000 €) s koncentráciou 9% celkového čistého bohatstva domácností.

³ Zisťovanie finančnej situácie a spotreby domácností na Slovensku je súčasťou projektu Eurosystemu s názvom Household Finance and Consumption Survey (HFCS). Viac informácií je dostupných na webovej stránke http://www.ecb.europa.eu/home/html/researcher_hfcn.en.html.

Graf – Mediánové a priemerné hodnoty (v €) čistého bohatstva domácností v jednotlivých krajoch Slovenska a regionálne podiely (v %, pravá os) celkového čistého bohatstva slovenských domácností

Zdroj: Prvá vlna zisťovania HFCS na Slovensku 2010

Poznámka: Čisté bohatstvo domácnosti je definované ako rozdiel medzi jej celkovými aktívami a pasívami.

Najvyšší celkový príjem domácností (okolo 15 000 € ročne v hrubom) pozorujeme v Prešovskom kraji, čo je však spôsobené neúmerne vyšším zastúpením väčších domácností v našej vzorke. Po zohľadnení počtu členov v domácnosti je príjem domácností v Prešovskom kraji v porovnaní s ostatnými kraji najnižší (6 000 € ročne v hrubom). Najvyšší príjem (upravený vzhľadom na počet členov domácnosti) majú domácnosti v Bratislavskom kraji (8 000 € ročne v hrubom). Naše výsledky sú porovnateľné s údajmi z Regionálnej databázy Štatistického úradu Slovenskej republiky.

Poslednou oblasťou, ktorej sa štúdia venuje, je spotreba domácností na potraviny (doma i mimo domu, napr. v kaviarňach alebo reštauráciách). Štandardná domácnosť na Slovensku minie na potraviny zhruba 300 € mesačne, čo predstavuje okolo 30% jej celkového príjmu. Tento podiel sa medzi jednotlivými kraji Slovenska výrazne nelíši a vďaka nižšej úrovni príjmov je jeden z najvyšších spomedzi krajín eurozóny.

Na záver štúdia sumarizuje zistené hlavné rozdiely (ale i isté podobnosti) v bohatstve domácností medzi jednotlivými kraji Slovenska.